

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Тюбешу

Сабийлени эркинликлерин кьоруулау не халга болгъанын сюзгендиле

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков КъМР-де Сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный Светлана Тлинова бла ишчи тюбешу бардыргъанды. Сабий омбудсмен республиканы онучусун 2022 жылда ишени юсюнден жыл сайын хазырлауучу доклады бла шагъырейлендиргенди.

Светлана Тлинова отчёт кезиуде анга къаллай тарыгъулаа тюбешенлерин билдиргенди, аланы асламысы юйор халла бла байламлы болгъанларын айтханды. Белгиленгенча, сабийлери болгъан юйорлеге болушлукъга былтыр 25 миллиард сом теленгенди, аны Къабарты-Малкъарда 75 мингден аслам юйор алгъанды.

Андан сора да, омбудсменни билдирюне кере, 2022 жылда онкология эмда башка къыйын аурууладан ауругъан сабийлени дарманла эмда алагъа жараулу аш-азыкъ бла жалчытыргъа къолдан келгенди. Анга деп битеу да 114,6 миллион сом къоратылгъанды. Республиканы Башчысыны онуу бла диабетден къыйналгъан сабийле да керекли аппаратла бла жалчытылгъандыла.

Дагъыда сабийни биринчи юч жылда эмда кеп сабийли юйорледе уа 6 жылгъа дери дарманла бла жалчытыргъа белюннген аччаны ёлчеми тёрт кере чакълы бирге кёбейтилгенди. Сёз

амбулатория амал бла багъыла тургъанлары юслеринден барады. Бу жаны бла мадарла эту аны бла тохтап къаллыкъ тыйолдуле.

Казбек Коков сабийлени сейирлерин кьоруулауда ведомстволаны араларында бирге ишлеу бек магъаналы болгъанын чертенди. Ёксюз эмда киши къарамай къойгъан сабийлеге, саусуз балачыкълагъа социал болушлукъ этюге энчи эс бурулгъанды. Окъуу юйлени психология бла жалчытыргъа, школлада медиацация (жарашдыруучу) службаны бла къагъ-

аланы сылтауларын тинтиучо комиссияны ишлерин кючлендирге керек болгъаныны юсюнден да айтылгъанды.

КъМР-ни Башчысы акъылбалыкъ болмагъанлары эркинликлерин бла законлу сейирлерин кьоруулау жаны бла ишчи къыйматын кетюрюрге, ата-аналадан жууалпылыкъны бютюн къаты сураргъа, юйор хазналаны сакълау жаны бла мадарланы кючлендирге буюргъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоосу
пресс-службасы.

Экономика

Кёрюмдюле кёллендиредиле

Озгъан жылны эсеплерине кере Къабарты-Малкъарда эл мулк проиводствоу ёсююн ачыкълагъан кёрюмдю 110 процент болгъанды. Ахча бла алып терегенде, ол 77,7 миллиард сомдан атлагъанды. Аны юсюнден республиканы эл мулк министри Хасан Сижажев министрствону коллегиясында айтхан эди.

Битимчиликде ёсом андан да бийигрекди: тийишли индекс 112,9 процентди. Мирзеу план бла белгиленген тергеуледен эсе байыракъ болгъанды. Сёз ючюн, андан эмда къудорудан 1319 минг тонна жыйылгъанды. Ол бурунгу жылны кёрюмдюзюнден 2,5 процентге кепдю. Нартохноу тирлиги уа жети процентге асламыракъ болуп, 1076,8 тоннагъа жетгенди.

Бек ахшы кёрюмдюзюден бири чёллеуно тирлиги бла байламды; элчиле жыйгъан 55,6 минг тонна 2021 жыл-

ныкын 71 процентге окъуна озгъанды. Хасан Сижажев айтханга кере, чёллеу асламыракъ жерде себилгени ючюн болгъанды ол.

Картофну да хатасы жокъду: элчиле андан кеп къалмай 152 минг тонна (8,3 процентге кеп) ёсдоргендиле. Тахта кёгетлени тирлиги уа 44 процент къошханды, 453,7 минг тонна болгъанды. Дагъыда жемилше эмда нанькъла: былтыр жыйылгъан 680,3 минг тонна бурунгу жылны кёрюмдюзюнден 27 процентге артыкъды.

Министр тирликликликни юсюнден да сагъыннганды, ол ёсюп баргъанын белгилегенди. Мирзеуно эмда къудоруну юсюнден айтханда, бир гектардан 58,6 центнер алыргъа къолдан келгенди, дегенди. Ол а 2021 жылны кёрюмдюзюнден 1,8 процентге кёбюрекди. Чёллеуно (26,7 центнер), картофну (200 центнер), тахта кёгетлени (237,3 центнер) тирликликлиги да иги болгъанды. Алгъын

жылланы кёрюмдюзюлерин тинтгенде, ол тохтаусуз, аз-аздан кёбейе баргъаны эсленеди. Хасан Сижажев оюм этгенича, ол кеси да урлукъла эмда технологияла игиден-иги бола баргъанлары бла байламды. Минерал семиртгичлени хайырлануу да этеди анга къошумчулукъ.

Семиртгичле дегенде, Агрохимия службаны станциясыны тергеулерине кере КъМР-де бир гектаргъа ол затладан 155,4 килограмм жаядыла. Аланы хайырлануу жаны бла бизни республика саулай къыралда экинчи жерни алады.

Тирлик бай болуруна дагъыда мелиорация да себеплик этеди. Былтыр аллай жерлени ёлчеми 2050 гектаргъа кёбюрек болгъанды. Бу амалны хайырлануу гъа жараулу 130 минг гектар барды да, аны экиден биринде тийишли установка ишлейдиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

2023 жылда 25 апрель солуу кюн болгъанын билдириуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Россей Федерацияны Урунуу кодексине, 1997 жылда 26 сентябрьде чыгарылгъан «Дин тутаргъа эркинликни эм дин биригиулени юсюнден» 125-ФЗ номерли Федерал законун 4-чю статьясыны 7-чи пунктуна тийишлиликде, Орус Православный Килисаны Пятигорск эм Черкесск епархиясыны Нальчик округуну благочинный митрофор протоирей В.Н. Бобылевну 2023 жылда 25 апрельде белгиленген Радоница – ёлгенлени энчи эсгерю кюню бла байламлы тилегине кере, бегим этеме:

Къабарты-Малкъар Республикада 2023 жылда 25 апрельни солуу кюн этерге.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысы К. КОКОВ
Нальчик шахар,
2023 жыл 5 апрель, №35-УГ

Жазылыу-2023

Газетни - хар таулу юйюрге

Хурметли
жамаат!

2023 жылны экинчи жарымыны 6 айына газетте жазылуу Россейни почта бёлюмлеринде башланганды. Аны багъасы **819 сом бла 90 капекди**. Онлайн амалны хайырлана, изданибызгъа жазылабыз дегенде ол магъаналы жумушун интернетде бу адрес бла <https://podpiska.pochta.ru/press/tamamlargya> боллукъдула.

Мындан ары да сиз ана тилибизде чыкъгъан газетни алырсыз, окъурсуз, ол хар биригизге да эсли кенгешчигиз, керти хапарчыгыз, огурулу сёз негеригиз болуп туруу деп ышанабыз.

«Заманны» - редколлегиясы.
БИЗНИ ИНДЕКСИБИЗ – П 5893

Маданият

9 бет

Тепсеу – къадар саугъалагъан насып

«Балкария» фольклор-этнография къырал ансамблени солисткасы Жаболаны Анжела да, жарыкъ сахна жулдузларыбыздан бири, тепсеуно жашау къадарына сайлагъанына бир заманда сокъуранмагъанды.

Эришюле

12 бет

Бу кюнледе Нальчикде «Автомобиль транспорда авариялада къутхаруу ишлени бардырыуда бек кючлю командасы» деген регион эришюну 2-чи кезиюу ётгенди. Ол Абхазия майданда къууанчылы халда ачылгъанды.

Къутхаруучуларыбыз –
биринчиле

Фестиваль

Бир адам да сансыз кълалмагъанды

Нальчикде Къырал концерт залда, аутизмден ауругъанлагъа жораланып фестиваль бардырылгъанды. Аны КъМР-ни Жарыкъландырыу эмда илму министрствосу, «Биз барбыз» психолого-медицина-социал ара, «Пять колец» спорт академия асламаны эслерин аутизмден ауругъанла жашауда кълалла чырмаулагъа тубегенлерине эмда алагъа кълалла болушлукъ этерге боллугъуна бурур муратда къурагъандыла.

Ол күн фестивалгъа КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, РФ-ни Къырал Думасыны Къабарты-Малкъардан депутаты **Виктория Родина**, КъМР-ни жарыкъландырыу эмда илму министри **Анзор Езаов**, республиканы уруну эмда социал къоруулау министри **Асанланы Алим**, башха оноучу къуллукъчула келгендиле.

Къонакъла бек алгъа «жаууну сабийлери» агъачдан, пластилинден, къагъытдан, къумачдан ишлеген затланы,

эсертгенди. «Бу байрам аны бла байламлы къуралгъанын игиге санайма. Быллай ишле «жаууну сабийлерини» халларын, алагъа, аланы юйрлерине да не бла болушургъа боллугъун анылаулаула улуу себеплик этедиле. Биз ала жамауатдан айырилмаз, аны бир кесеги болгъанларын сезер ючюн къолбуздан келгенин этерге борчлубуз», – деп, спикер республикада ол жаны бла тийишли мадарла этилгенлерин чертгенди.

Виктория Родина уа аутизмден ауругъан сабийлени жырлагъанларын, тепсегенлерин, назму айтанларын кѳргенден сора, кѳло толуп, ала бла ишлеген устазлагъа, юйретиучюлеге да жорек ырызлыгъын билдиргенди. «Сиз сабийни онг болмагъан заманда окъуна айнагъасыз. Аны ючюн деп заманыгъызын, били-

мигизни, къюногъоно да къызгъанмай, кѳп сагъатланы ишлейсиз, сизни аллыгъызда баш урама!», – деп, устазланы бла юйретиучюлени бир къауумуна РФ-ни Къырал Думасыны бюсюре къагъытларын бергенди.

Анзор Езаов а «жаууну сабийлерини» къууангъанларыны не багъасы барды деп, ала бла ишлеген специалистлеге бла ата-аналарына ыспас этгенди. Ызы бла аланы бир къауумуна кѳп жылланы билим берууде бет жарыкълы ишлегенлери, ёсюп келген тѳлюню юйретиуге улуу къыйын салгъанлары ючюн ведомстволу грамотала, сауғала да бергенди.

Эсертю: Къабарты-Малкъарда аутизм ауруулары болгъан 600-ден аслам сабий жашайды. Бу жол ала кълалай окъугъанларын, неге юйренгенлерин, республиканы оноучуларындан

кълалай болушлукъну, къайда тарбаргъа боллукъларыны юсюнден да сѳлешингенди. Бу фестиваль бизде ючюнчю жыл бардырылады. Дагыда «Добрая среда» деген ат бла проект ишлейди. Аны башламчысы ВГТРК-ны КъМР-де бѳлюмюно таматасы Людмила Казанчевады.

Фестивальдан сора да, КъМР-ни Жарыкъландырыу эмда илму министрствосу психолого-медицина-социал арасында саусуз сабийлени ата-аналарына мастер-классла бардырылгъандыла, «Пять колец» спорт академияда уа, Амина Бадракваны жандауурлукъ фонду да къатышып, «Биз барбыз» деген ат бла спорт эришиуле, «Орешка» арада уа тюрлю-тюрлю оюнла да къуралгъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

суратланы кѳрмючюне, дагыда специалистле хазырлагъан энчи кѳрмючге эс бергъандыла. Байрамны Тѳпеланы Ахмат бла **Ольга Наумова** бардырылгъандыла. Ала бек алгъа сах-

нагъа спикер Татьяна Егорова-ны чакъыргъандыла. Ол аутизм бла байламлы халны юсюнден билдириуну жайууну битеудуны юнюно белгиленип башлангъанлы алай кѳп болмагъанын

Партия жашау

Мектепни тѳгереги тапландырылгъанды

РФ-ни Къырал Думасыны депутаты **Виктория Родина** Прохладна районда ишлене тургъан школну къурулушунда болгъанды эмда аны тийресинде терекчикле орнатханды.

Бу учреждение «Билим беруу» миллет проектни чеклеринде ишленгенди, анда 785 сабийге окъуу жер боллукъду.

Депутат окъуу кабинетле керекле бла кълалай жалчытылынгъанларын тинтгенди, спорт залны, ашхананы, медицина кабинетни болумларын да кѳргенди. Мекам беш бѳлюмден къуралады, алада кенг окъуу отоула, актовый зал бардыла. Ашханада уа бир жолгъа 274 сабий сыймырыкъды. Шѳндю мекамны ичин тазалау жумушла бардырыладыла, мебель эм тийишли техника келтирилип башлагъанды.

Прохладный шахарны арасында ишленген жангы школ башха билим беруу учрежденилада окъууну бир смен-

ге кѳчюрюрге онг берликди. Партияны халкъ программа-сында уа ол баш магъаналы борчладан бириди. Школланы къурулушлары кълалай бардырылгъанларын а депутатла сюзгенлей турадыла.

Алгъаракъллада мекамда болгъанында Виктория Родина тийрени тапландырыуда болушургъа айтхан эди. Бу жол а ол отузгъа жууукъ терекчикле алып келгенди. Айбатландырыу ишге шахарны администрациясыны башчысы Вячеслав Архангельский, шахарны жашау жукъ-коммунал управлениасыны кѳлечилери, школну оноучулары да къатышхандыла.

– Терекчикле жерсинип, 1 сентябрьде, школ сабийлеге эшиклерин ачар кюнде, жангы сквер окъууучулагъа, устазлагъа да къууанч бла тубер деп ышанама, – дегенди депутат.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Белгилеу

Борчларын бет жарыкълы толтурадыла

КъМР-де ич ишле министри полицияны генерал-лейтенанты **Василий Павлов** следствие бѳлюмде къуллукъ этгенлени байрамлары бла алгъышлагъанды. Быйыл ич ишле органлада следствие система къуралгъанлы 60 жыл толгъанды.

Анга аталгъан къууанчы жыйылыну ача, Василий Павлов бу бѳлюмюно право низамны жалчытыуда магъанасын белгилегенди.

– Следовательни усталыгъы аны сайлагъан адамгъа улуу жууаплылыкъ салады. Кертти уста жаланда ишин сойген адам болаллыкъды. Сиз тамамлагъан къыйын иш, къайгырылулгъуугъуз, тинтиулени бардырыула жууаплы кѳзден кырагъаныгъыз, не къыйын аманлыкъны да тюзлюк бла тинтенигиз ючюн журмет уллуду. Бек башы уа сизге адамланы жанындан ышанылулукъ болгъанындады, – дегенди министр

эмда службаны ахшы тѳрелерин салгъан ветеранлагъа энчи ырызлыгъын билдиргенди.

Борчларына кертиликлери, иш кѳллукълери ючюн ырызлыгъын айтып, РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де Следствие управлениасыны башчысы юстицияны полковниги **Олег Попов** сѳлешгенди.

Алгъышлауладан сора ишлеринде жетишимле болдурганлары, борчларын бет жарыкълы толтургъанлары ючюн следовательни улуу къаууму ведомстволу сауғала бла белгиленгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Билдирю

«Хорламны диктантын» жазаргъа чакъырабыз

2023 жылы 27 апрелинде битеу Россейде, Улуу Ата журт урушда болгъан ишлеге аталып, «Хорламны диктантын» деген халкъла аралы тарых диктант боллукъду. Аны мураты окъуучуланы, жаш адамланы, россейилени эм тыш къырраланы келечилерин Улуу Ата журт урушун тарыхын билиуге сейирлерин къозгъоуду, кертти тарыхыбызны сакълауду, ѳсе келген тѳлюлени патриот ниетледе ѳсдюрюуду.

Биричин керегге бу акция 2019 жылда бардырылгъанды, анга 100 мининге жууукъ адам къатышхан эди. Жылдан-жылгъа диктантын жазаргъа сойгенлени санына къошулгъанлай турады, былтыр ол тарих 1,6 миллионга жетгенди.

Диктантын жазаргъа майданла Россейде, тыш къырраллада да очный эм онлайн халда къураллыкъдыла. Анга жангыз да бардырылгъан кюнюнде къатышыргъа боллукъду, 45 минутту ичинде 25 соруугъа жууапла жазаргъа керекди. Быйыл темаланы асламысы Къзыл Аскерни Сталинград эм Курск сермешледе хорламлары, Ленинградны немис къуршоплаудан эм Донбассны азатлау бла байламдыла.

Диктантын жазгъанланы барысына да сертификатла берилдикди, аны эм ити толтургъанла уа – 25 балл алгъанла – финалистлени дипломла бла сауғалангъырыкъдыла.

Диктантын жазар ючюн <https://диктантобеда.рф> официал сайтда эсепге тошгерге керекди.

Хорламны солдатлары

Урушдан кыйтмаганды

Ата журтубузга жау чапканда, аны душман аскерлеринден кыруулай, мингле бла таулу жашла кызауатка кетгенди. Көплери кызыгу сермешледе жан бергенди.

болгъанла да аз туйюл эдиле. Суратдагы жаш да аладан биринди. Ол Гергьокъланы Окъубну жашы Заурбекди. 1919 жылда туугъанды. Улуу Ата журт урушка кетгенди. Анда белгисиз тас болгъанды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Кьоркьюусузлукь

Суула кетюрюлюр кезиуге хазырдыла

РусГидро компанияны Къабарты-Малкъарда бөлүмюню пресс-службасындан билдиргенлерине кере, республикада гидроэлектростанция суу кетюрюлю кезиуге толук хазырлангандыла. Алгъаракьда, бөлүмюню службалары башчыларындан, специалистеринден эмда Ро-

стехнадзорну келечилеринден кьуралган комиссия ГЭС-леге барып, хар биринде да болумну сызгенди.

Специалистле объектледе кьоркьюулу кезиуге керек болгьукь материаллагы, техникагы эм оборудованиагы кырагъандыла. Ишчиле да тийишли ин-

структажны этгенди. «Быллай кьоркьюулу кезиугеде ГЭС-лени тохтаусуз ишлерча амал этерге керекди. Ол бизни баш борчларыбыздан биринди. Бизни оюмубузга кере, суу быйыл майны экинчи кесегинде кетюрюлюп башларыкьды эм сентябрьге дери боллукьду», – дегенди компанияда.

РусГидронун республикада бөлүмю дагыда Черек, Урван эм Бахсан районлары администрациялары бла жай кезиуге бирге ишлерге келишимле этгенди. Дагыда власть органла, СМИ, МЧС-ни жер-жерли бөлүмлери бла да байламлыкьла кырагъанды.

Тергеулеге кере быйылны сагъынылган кезиуу майны ал кюнлеринде башларыкьды, кеси да сентябрьни ортасына дери созулукьду.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Бирге ышарайкь

Багъыр шай

Акьылбалыкь болмагъан жашчыкьла ахча ойнай боладыла. Темир капеклени бир бири юсюне кылап, узактан таш бла атып урадыла. Таш тийип, кьайсысы баш төбөн бурулса да, атхан адам анга ие болады. Бирлери кытадыла, асламысы уа капексиз кыладыла.

Кюнлени биринде Махтичик да кытадыла оюннга. Киногъа барыргъа деп асырап тургъан къара сом хуржунда. Андан бир шайны алып, ахча кылаууга кыошуп, ташны атаргъа хазырланады. Сора, марай кетеди да, сызады.

Таш бара кетип, ахча кылаууну башындан тийип, аланы чаады.

Махтичик кыуанып, аланы алама десе, баш төбөн бурулгъан бир жангызы да жокь. Жаш анга жарсыды. Алай не этериксе, ахчаланы жыйып жерине тизерге керекди. Ол кезиуге Махтичик бир шайны аузуна салып букьдурды. Аны уа жашладан бири керюп кыояды. Келип, аркыасына жумдурукь этип жетдирип: «Чыгар ахчаны бери», – дейди.

Аркыасына жумдурукь жетгенде, Махтичик элгенеди да, ауузунда букьдуруп тургъан шайны

жутады. Кьоркьады, чапканлай анасы Уркуятка барып, болумну айтады. Ол а сабийни чуунундан тутуп, тызонлей эл докторгъа Хажибеккерге элтеди. Сора жашына да тырман эте, нек келгенлерин айтады. «Сау шайны жутду да кьойду. Не этейик, не боллукьду энди бу хайырсызгъа», – дейди.

Доктор сабийни аллына ере сюелип: «Жухтанмыса шайны», – деди. Ол да, жыламсырай: «Хау», – деди. Сора Махтичикми анасына бурулду да: «Кьоркьма, эгечим. Колхозну председатели Брахим ара молкно ахчасыны жартысын ашагъанда да, анга жукь да болмагъанды. Бир шай ючюн а жашха не боллукь сунаса», – деп ашырды.

ЛЕЙЛУН улу Х.

Приём

Тарыгъыулану барысына да кьаралгъанды

КъМР-ни прокурору Николай Хабаров РФ-ни Президентини КъМР-де жамауат приёмныйинде инсанлары тилеклерине бла тарыгъыуларына тынгылагъанды. Тубешиуге он инсан келгенди, соруула тюрюлю-тюрюлю болгъандыла. Келгенле барысы да тилеклерин жазып бергенди. Алары прокуратураны аппаратыны бөлүмлерини башчылары сюзерикдиле. Прокурор тилекле кылай тамамланылкькыларын контрольгъа алгъанды.

Алай бла тубешиуге кыатышханладан бири Чёрная Речка элден келгенди. Ол

айтханыча, аны 13 миллионун ким урлагъанын ачыкьлау, бу аманлыкьны тинтиу эки жыл барады, алай бюгюннге дери да ахырына жетдирилмегенди.

Прохладныден тишируу шахарны жер-жерли власть органлары жоллары тап халгъа келтирмегенлерине, сабийле ойнарча жерле кьуралмагъанларына тарыкьгъанды. Дагыда көп кыатлы юню ишлетиуге ахча юлюшлерин кыошханла кьурулуш компания келишимни бузгъанын да билдиргенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Чекчиле

Жорукъланы эсгертгенди

РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чекчи управлениясы акьылбалыкь болмагъанла Минеральные Водыны, Ставропольну эм Нальчикни аэропортларындан Россейден тышына баргъан кезиуге кыалла излемле болгъанлары эсгертгенди.

Акьылбалыкь болмагъанлары солчулары кыуарлыуу ётер, кырал чекде даулашлы кезиулуни тыяр ючюн, сабийлени законлу келечилери битету тийишли документлени алгъадан жарашдырыргъа, кыралдан тышына барыргъа эркинликери сыйырылгъанлары бла кыалгъанларын билирге керекди.

1996 жылда 15 августта кыабыл керюлген «РФ-ден тышына баргъанда эм РФ-ге келгенге низамны юсюнден» 114-ФЗ номерли федерал законнга тийишлиликде акьылбалыкь болмагъан кыралдан тышына чыкьгъан кезиуге аны бла законлу келечиси барыргъа керекди (атасы, анасы, осуйлукь этген адам). Биргесине тамата жокь эсе уа, законлу келечи сабийи

тыш кыралгъа баргъанына ыразы болгъанын юсюнден документни хазырлайды, аны нотариус кыабыл кереди.

Башында белгиленген законнга кийирилген тюзетиуге кере документте сабий нечча заман турлуугу эмда кыайсы кыраллада боллугу да жазылады, ол санда транзит халда. Бу кезиуге уа акьылбалыкь болмагъан жаланда белгиленген жерледе болургъа эркинди. Акьылбалыкь болмагъаны законлу келечиси анга Россейден тышына барыргъа эркинликгине чек салыргъа боллукьду.

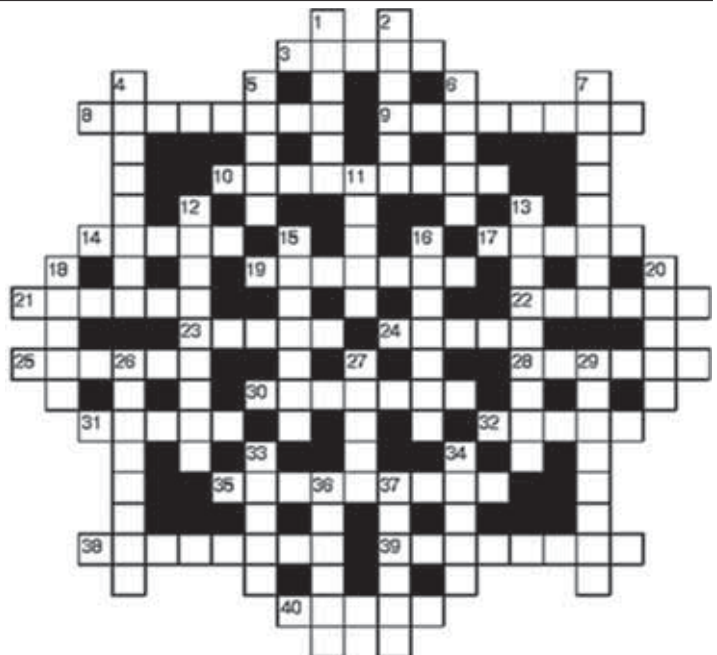
Россейни инсанлары баргъан тыш кыраллары законларын, кыаллай документле керек болгъанларын билирге керекдиле, деп эсгертдиле РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чекчи управлениясыны пресс-службасындан. Бу шартланы тыш кыралны консул эм дипломатия учрежденияларындан алыргъа онг барды.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 3. Чөплеуно сыкьгъанда кыалган мал аш. 8. Сабийле анда учаргъа сюедиле. 9. Сау бол айтыу. 10. Уруш этген аскерчи. 14. Ётюрюк. 17. Душман. 19. Ахлула. 21. Азияда тартылган суу ызла. 22. Эки башлы кыуш. 23. Жууап излеген сёз. 24. Погонлары болгъан. 25. Таш хуру. 28. Сары дарман кегетли юлкю. 30. Жашап тургъанго ол келмей кыалмайды. 31. Аман иеси болгъан эшекни жарасы. 32. Фитна иш. 35. Кючлю адам. 38. Чырмаула. 39. Соханны тахтада нөгери. 40. Буз тау.

ЁРЕСИНЕ: 1. Шинжи. 2. От жагъаны теириси. 4. Даража. 5. Ол дунянга жаргъан иш. 6. Кьойчу, тууарчы, жылкычы. 7. Жасау. 11. Таулу ыннаны кереги. 12. Кюмюшде накыш. 13. Адамдан алынган кыанны эрттегили ёлчечи. 15. Гитче жануарчыкь. 16. Эрттегили ушкок. 18. Чеченде шахар. 20. Чыпчыкыну буруну. 26. Сабий туугъанда болушлукь. 27. Аллай таш болады. 29. Бахсан ауузунда бузлауукь кёл. 33. Бир ненча. 34. Ичи тышына. 36. Ийнаныу. 37. Азияда бандит.

Газетни 37-чи номеринде басмаланган сёзберни жууаплары:

ЭНИНЕ: 1. Бала. 4. Боза. 7. Опера. 9. Флот. 11. Йога. 13. Чат. 14. Тон. 15. Кыаз. 16. Кыадама. 17. Нартох. 18. Тап. 20. Болжал. 23. Атаман. 26. Тай. 27. Алдауукь. 28. Уча. 29. Базман. 30. Жукьчуу. 31. Окьа. 32. Гранат. 34. Чарлакь. 38. Бра. 40. Тюк. 41. Уку. 42. Кыама. 44. Акьыл. 45. Татыу. 46. Абай. 47. Уууч. ЁРЕСИНЕ: 1. Бурчакь. 2. Лифт. 3. Жетон. 5. Оракь. 6. Абезех. 7. От. 8. Ай. 10. Орам. 12. Орта. 19. Аргъамакь. 21. Ораза. 22. Анапа. 24. Токьлу. 25. Акьчач. 32. Габара. 33. Алам. 35. Ашыкь. 36. Кыуанч. 37. Кюлте. 39. Акьла. 41. Улоу.

Эришиуле

Къутхарыучуларыбыз – биринчиле

Бу кюнледе Нальчикде «Автомобиль транспортда авариялада къутхарыу ишлени бардырыуда бек кючлю командасы» деген регион эришиуно 2-чи кезиуо ётгенди. Ол Абхазия майданда къуанчлы халда ачылганды. Анга къатышханланы алгышларга РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управленийясыны таматасы Михаил Надёжин, КъМР-де ич ишле министрни орунбасары Назир Мамхегов, жырчы эм депутат Текуланы Амур, башхала да келген эдиле.

этгенлерине да аслам эс бёлгендиле. Аллаи кемчиликке жибергенлени балларын да азайтхандыла. Андан сора да, салынган борч не заманга толтурулганына да энчи эс бурулганды. Нек дегенде жол-транспорт авариялада хар такыйкы да адамны жашауу бла къаты байламлы болады. Битеу ол борчланы бийик даражада тамамлап, бизни жашла бек кючлюле болганыларын энтта бир кере кёрюзтгендиле.

Экинчи эм кючюнчю жерлеге уа Ингушетияны бла Къарачай-Черкесни келечилери чыкыгандыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

– Эки кюнню ичинде бардырылган эришиуле хайырлы ётерле деп ышанама. Ол алай болур кюнню а, биз битеу кючюбюзно салганбыз. Бу ишге дагыда Къырал автоинспекция да къатышды да, аны келечилери къуарыкь мастер-классла да былайгъа келгенлени сейирлерин кюзгъарла деп ышанама, – дегенди Михаил Надёжин.

Ол кюнледе кеслерини хуерликлерин Шимал-Кавказ

федерал округну 13 региондундан къутхарыучула кёрюзтгендиле. Къабарты-Малкъарны атындан а анда Элбрус излеу-къутхарыу отряд къатышханды. Бу жол бизни жашлагъа жетген болмаганды. Жана турган автомобильде болган адамны терк эм жашаууна кюркюсуз чыгарыу, биринчи болушлук тапдырыу жаны бла да ала биринчиле болгандыла.

Эришиулени сюзюнде анга къатышханла къаллай терс ишле

Сынам

Къыйындарына – тийишчи багъа

«Жылны экспортёру 2022» конкурс жыл сайын Россейни Президентини оноуу бла «Гитче эм орта предпринимательлик эмда энчи предприниматель башламчылыклагъа себеплик этиу» миллет проектни чегинде кыралдады. Аны борчу регионда экспортну кебейтирге эм жамаутха бу жаны бла ахшы сынамны юсюнден билдирегеди.

Конкурсда республиканы предприятиялары быллай номинациялада ётгендиле: «Аш-азыкь промышленностьда жылны экспортёру», «Агропромышленный комплексде жылны экспортёру», «Бийик технология жаны бла жылны экспортёру», «Жылны жетишим».

Алагъа къатыштыргъа он заявка берилген эди, хорлагъанлары сайлагъанда, конкурсантланы 2022 жылда январьдан башлап декабрьны ахырына дери ишлеринде кёрюмдологе къаралганды. Алай бла кеслерини номинацияларында эм игилге Терекде налмаз инструментли завод, «Нальчик-сладость», «Отбор», «Антиград», «Сириус-М» саналгандыла.

«Жылны экспортёру 2022» эришиу республикада Экспортха болушлукь этиу араны эм Экономиканы айнытуу министерствону себепликлери бла бардырылганды.

«Мени бизнесим» араны директору Дудуланы Мадина айтханга кере, халкыла аралы кооперация эм экспорт жаны бла битеуроссей премия сыйрегъа бла энергетикагъа кирмеген продуктланы жарашадырыуда эм сатыуда, тюрлю-тюрлю ишлени бла жумушланы толтурууда жетишимли болган, сора акыл изленген ишде бийик кёрюмдологе жетген организациялагъа бла энчи предпринимательге бериледи. «Бу премия экспортёрланы ишлерине къырал даражада бийик багъа бичилгенни, ала-ны миллет экономиканы кючлеуде, тыш къыраллы рынокка конкуренциягъа чыдааллыкь качествуу продукцияны хазырлауда салган къыйындарын багъалауу белгисиди», – дегенди ол.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Турнир

Къаты кюрешни эсеплери

Бу кюнледе Тырныаузу «Тотур» стадионунда Малкъар халкыны къыраллыгъы къайтарылган кюнню белгилеуню чеклеринде ветеранланы футбол оюнлары ётгенди. Анга къатыштыргъа районну «Элбрус» командасына къонакыгъа «Нальчик» эм «Ника» (Георгиевск. ш.) командала келген эдиле. Турнирни районну Физкультура эм спорт жаны бла комитети кырагъанды.

Командаланы хар биринде да сегизишер адам бар эди. Ала биришер кере ойнап, финалга чыгарыкыны алай белгилегендиле. Бизни республиканы эки командасы да «Никаны» 3:0 эсеп бла хорлагъанлары себепли, баш оюнда тыбешгендиле. Къаты сермешни кезиуонде, нальчикчиле

кючлюрек болуп, 4:2 эсеп бла хорлагъандыла.

– «Нальчик» команда уа эришиуно Кубогуна тийишли болганды. Футболчу баркысы да майдалла эм сыйлы

грамотала бла саугъалангандыла, – деп билдиреди Элбрус району администрациясыны пресс-службасыны таматасы Холамханланы Алина.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Эркин тутушу

Жыйымдыкь командагъа киргенди

Нарофоминск шахарда эркин тутушуудан Россейни биринчилиги бардырылганды, анга къыралны субъектлеринден эм кючлю 470 гёжеф къатышханды.

Анда 18 жыллары толмаган спортчуланы араларында 80 килограммгъа дери ауурлукь къауумда «Хасания» спорт клубуздан Къарчаланы Азрет тутушханды. Ол, доммакь майдалны алып, Россейни жыйымдыкь командасына киргенди. Аны тренер Ажоланы Исмайллы юйретеди.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакнат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруула жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьда регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда кюл салынады. 20.00 сагъатда кюл салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:

Жангуразланы Нажабат - де-журный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,4-чо бетле), Гелланы Валентина (9,10-чу бетле), Ахматланы Люоза (11,12-чи бетле) – корректорла.

Тиражы 1679 экз. Заказ № 720
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5

электронный почтаасы:
elbor_50@mail.ru